

SINTEZA-KCD – Koalicija civilne družbe za prenovo

VSE JE BILO ZAKONITO IN NIČESAR NI BILO MOGOČE NAPRAVITI DRUGAČE?

To zatrjujejo naše oblasti, predvsem BS, ko jih kdo povpraša o »sanaciji« bančnega sistema v letu 2013. Najbrž je bilo res vse zakonito, saj smo novembra 2013 na hitro sprejeli zakon, ki je vse napravil zakonito. Toda ali je bilo to tudi razumno?

Dogajanja so bolj ali manj znana, razlogi zanje pa ostajajo skrivnostni. Gospodarsko zgodovino Slovenije je mogoče razdeliti v štiri obdobja. Kratkemu obdobju tranzicije je sledilo desetletje uspešnega gospodarskega razvoja, v katerem smo se približevali povprečni razvitosti EU in ohranjali socialno državo. Temu je med 2005 in 2008 sledilo razdobje hazardiranja z visoko gospodarsko rastjo, ki jo je poganjalo kreditiranje. Banke, ki so po vstopu v EU in EMU »odkrile« neomejene količine poceni denarja, so kredite dobesedno vsiljevale in zagotavljale njihovo samodejno reprogramiranje. Banka Slovenije, prezaposlena s pripravami na sprejem evra, je stala ob strani, Ministrstvo za finance pa je pregrevanje spodbujalo. Da je šlo za »zlorabe položaja«, smo izvedeli precej kasneje; takrat je bilo to še nekaj hvalevrednega, nekaj, kar naj bi dokazovalo, da smo končno dobili pravi kapitalizem. Pri tem pa so mnogi »držali vrečo«. Sem sodijo odvetniki, ki so pisali pogodbe, notarji, ki so jih overili, revizorji, ki so zagotavljali »poštenost poslovanja«. Bolj posredno pa so vse skupaj omogočali regulatorji, pa tudi izvršna in zakonodajna oblast, ki so »zlorabo položaja« omogočale ali jo celo spodbujale. Slednja zdaj igra tožilca, a je kot zakonodajalec ustvarjala pravna pravila, ki so hazardiranje omogočala. Koristi in škode od »zlorabe položaja« v razdobju 2005-2008 so bile povsem različne; zasebne koristi so bile milijonske, družbena škoda (takrat še potencialna) pa milijardna.

Konec 2008 je prišla kriza. Vse reakcije vseh vej oblasti so bile napačne; politiki so sprožili »pogrom tajkunov«, BS se je namesto z reševanjem bank ukvarjala z njihovim uničevanjem ter z iskanjem krivcev in »krivcev«. Namesto razumnega reševanja je oblast s »pogromom tajkunov« potencialno milijardno škodo spremenila v realno. Bankirji, prestrašeni s politično všečnim »pogromom tajkunov« z zaustavitvijo kreditiranja niso uničevali le »tajkunskih« podjetij ampak posredno vse gospodarstvo in tudi sebe. To je pripeljalo do še bolj skrivnostne »sanacije« bančnega sistema v letu 2013; ta je temeljila na namerno(?) napačnih številkah in predpostavkah. Leto 2013 bo zato zapisano v gospodarsko zgodovino Slovenije kot eno najbolj nenavadnih dogajanj, ki jih lahko strnemo v preprosto vprašanje. Povsod si oblasti - denarne, izvršne in zakonodajne - prizadevajo reševati svoje banke in podjetja ter ščititi svoje državljane; zakaj naše oblasti - denarna, izvršna in zakonodajna raje uničujejo banke, razprodajajo podjetja in domačim vlagateljem jemljejo prihranke?

Oblasti še zdaj ne znajo, ne upajo ali pa ne morejo pojasniti ukrepov iz leta 2013. Zakaj je izvršna oblast dopustila, zakonodajna pa novembra 2013 sprejela usodno trinajsto spremembo Zakona o bančništvu, ki je omogočila razlastitev domačih varčevalcev? Spremembo zakona so kar po elektronski pošti krojili uradniki EK. Kako je mogoče, da se je ocenjeni kapital v slovenskih

bankah naenkrat skrčil za 2.9 milijarde evrov? Kako je mogoče, da sta bili po podatkih evropskega regulatorja bank EBA obe največji banki, NLB in NKBM, še avgusta kapitalsko ustrezni, decembra pa sta imeli negativen kapital? Zakaj so bile brez prigovorov v stresnih testih uporabljene fantomske napovedi EK, ki niso imele nič opraviti z realnostjo in so nastale, ko si je slovensko gospodarstvo že opomoglo? Zakaj BS ni zmotila približno 1.5 milijardna razlika med ocenama finančne luknje dveh tujih institucij, ki jih je morala najeti, da bi zagotovila »nepristranskost« ocen. Zakaj so oblasti brez prigovorov sprejele odločitve o prepovedani državni pomoči, ki sodi med najbolj selektivna orodja EK. Ena pravila veljajo za velike in tiste, ki upajo nasprotovati (na primer Italijane), druga pa za male in ponižne (na primer Slovenijo). Z zakonom smo novembra 2013 res sprejeli načelo »bail in«, po katerem banke rešuje lastnik, namesto prej veljavnega načela »bail out«, po katerem banke rešuje država. A, če je banka državna, je načelo »bail in« enako načelu »bail out«; banko rešuje njen lastnik, govoriti o prepovedani državni pomoči je zato povsem nesmiselno. Na vsiljeno prepovedano državno pomoč se navezujejo še zahteve, da morajo banke ki smo jih rešili z našim in ne z evropskim denarjem, do obvezne prodaje krčiti svojo aktivnost. Gre za uničevanje slovenskega bančnega sistema oziroma discipliniranje Slovenije, čeprav je zmeraj bolj jasno, kako so evropski »eksperti« ocenjevali bančno luknjo in da so bili na DUTB preneseni slabi in manj slabi krediti, ta pa v skladu s svojim poslanstvom poceni pridobljeno premoženje preprodaja tujim finančnim skladom s sedeži na otokih in poštnimi predali v Luksemburgu.

Ali naše oblasti ne ukrepajo zato, ker ploh ne vedo ali ne razumejo, zakaj gre? Tudi izsiljeni »Predlog zakona o postopku sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti bank«, kakršnega je predlagalo Ministrstvo za finance, na vse možne načine ščiti institucije, predvsem Banko Slovenije, ki so v letu 2013 s svojimi ukrepi povzročile ali pa sodelovale pri povzročitvi doslej daleč največje škode vsem državljanom Republike Slovenije posebno pa še lastnikom podrejenih obveznic. Zakon to počne z omejitvami, ki omejujejo sodno varstvo, kar, na primer, kaže že določba, da mora posameznik dokazati »da je bil z izbrisom na slabšem, kot bi bil, če bi banka šla v stečaj«. A v večini primerov sploh ni bilo potrebe, da bi banka šla v stečaj; hipotetični stečaj bank je bil ustvarjen z namerno? zgrešenimi ocenami kreditov, njihovih zavarovanj in rezervacij na eni strani ter še z bolj zgrešeno oceno bodočih dogajanj v slovenskem gospodarstvu na drugi.

Škoda še ni dokončna. Takšna bo šele, ko bo razprodano vse premoženje, ko bomo tujim finančnim skladom pridobili milijardno premoženjsko korist, sebi pa tolikšno škodo. Takrat, recimo čez pet let, bomo začeli iskati nove »zlorabe položaja«; najbrž bodo na vrsti zdajšnji prodajalci v DUTB in SDH, ki počno nekaj, kar je zdaj hvalevredno, še posebej, ker je narejeno po bolj ali manj neposrednih »priporočilih« evropskih oblasti.

SINTEZA - Koalicija civilne družbe, 23.4.2017